

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ГРАВЦІВ КОМАНД УКРАЇНИ В БАСКЕТБОЛІ У ВІЗКАХ

Мар'ян ПІТИН

Львівський державний інститут фізичної культури

Актуальність: Параолімпійський спорт, як нове суспільне, культурне, педагогічне явище розвивається у більшості випадків згідно закономірностей олімпійського спорту [1;2;5], маючи свої специфічні особливості (адаптація правил змагань до функціональних можливостей інвалідів, наявність специфічних систем класифікації для відбору і формування команд, стартових класів у видах змагань різних видів спорту та інше.) [1;3;4;6].

Практично, починаючи з перших Параолімпійських ігор 1960 року у Римі, в програмах кожної Параолімпіади, серед присутніх спортивних ігор є баскетбол у візках [1;2].

Баскетбол у візках один – з найпопулярніших та видовищних видів спорту серед спортсменів-інвалідів [6]. В змаганнях приймають участь неповносправні з ураженням опорно-рухового апарату. Серед них особи з ампутаціями, порушенням шийного та спинного мозку, наслідками дитячого церебрального паралічу, тощо [1;3;4].

Спортсмени, які беруть участь у змаганнях з баскетболу у візках класифікуються згідно класифікаційної системи Міжнародної федерації баскетболу у візках (IWBF) [3;4].

Розвиток баскетболу у візках на території України розпочався у 2000 році з проведення першого офіційного турніру в місті Харкові. У 2003 році проведений перший чемпіонат України та восени цього ж року збірна команда країни вперше виступила на чемпіонаті Європи, дивізіону С (Афіни, Греція).

Серед доступної нам науково-методичної літератури за проблематикою баскетболу у візках висвітлюються питання тактичної підготовки (Б.Хедрік, С.Беннес, Л.Шевер 1989); загальної характеристики компонентів змагальної діяльності (М.Пітин 2003). Роботи польських науковців присвячені взаємодії спортсменів під час гри (Є.Болах 1993); оцінки координаційних здібностей гравців в баскетболі у візках (К.Здеб 1999); класифікації гравців національних команд (М.Мілік, А.Космол 1999); аналізу результативності гравців в баскетболі у візках в залежності від класифікаційного балу (Є.Болах, А.Микичук, К.Годзінські 2003); адаптації до занять баскетболом неповносправних та повносправних спортсменів (Є.Болах, А.Микичук, Є.Приступа 2003).

Нерозкритими залишається частка питань баскетболу у візках на Україні. На нашу думку, першочергового вирішення потребує питання результативності гравців команд України, що дало б змогу ранжувати вітчизняний розвиток баскетболу у візках на світового рівня.

Метою даного дослідження є визначення результативності гравців команд України з баскетболу у візках та встановлення її взаємозв'язку з класифікаційним класом спортсмена.

Завдання:

1. Визначити співвідношення гравців різних класифікаційних груп у командах України з баскетболу у візках.

2. Встановити частку забитих очок кожної з класифікаційних груп.
3. Визначити результативність гравців та її взаємозв'язок із класифікаційною групою спортсменів в командах України.

Методи і організація дослідження: аналіз та узагальнення літературних джерел; порівняльний аналіз, педагогічне спостереження; методи математичної статистики.

Дослідження проводилось на основі чемпіонату України з баскетболу у візках травень-червень 2003 року.

Результати та їх обговорення: Впродовж чемпіонату України з баскетболу у візках 2003 року було проведено 12 зустрічей за змішаною системою, в яких брала участь 7 команд, що представляли різні регіони країни: Харківська, Донецька, Полтавська, Одеська, Дніпропетровська, Львівська області та місто Київ. В складі команд було залучено 52 гравці. Згідно міжнародної класифікаційної системи вони розподілялись на:

Клас 1,0 – 1,5 : спортсмени не мають стійкого положення рівноваги у сидінні у візку, без підтримки; тулуб не може рухатись в жодній з площин без допомоги, принаймні однієї руки. Функціонально – це особи з параплегією з повним ураженням спинного мозку, починаючи з грудного рівня 7 і вище.

Клас 2,0 – 2,5 : спортсмени повинні мати стійке положення рівноваги. Вони здатні пересувати свій тулуб у горизонтальній площині сидячи прямо, без підтримки. Не можуть пересувати свій тулуб в інших площинах, що викликає в них певний ризик руху. Для здійснення рухів у сагітальній та фронтальній площинах вони потребують, щоб, принаймні, одна рука трималась візка. Функціонально – це особи з параплегією з повним ураженням спинного мозку, починаючи від грудного рівня 8 – до поперекового 1.

Клас 3,0 – 3,5 : спортсмени можуть підтримувати стійку рівновагу при сидінні здійснювати оптимальні рухи тулуба у сагітальній та горизонтальній площинах без допомоги однієї руки. Функціонально – це особи з параплегією з повним ураженням спинного мозку, починаючи від поперекового рівня 2 до поперекового рівня 5.

Клас 4,0 – 4,5 : спортсмени можуть підтримувати стійку рівновагу при сидінні здійснювати оптимальні рухи тулуба у всіх площинах. Незначне обмеження у русі одну сторону фронтального положення. Функціонально – це особи з параплегією з повним ураженням спинного мозку, крижовий рівень 1-2.

Їх розподіл в складах команд склав (табл.1):

Таблиця

Класифікаційний склад команд України.

Клас	Команда (обл.)							Загальна к-ть в класі	% від заг. к-ть
	Харків.	Дон.	Полт.	Одес.	Дніпр.	Львів.	м.Київ		
1,0-1,5	2	3	4	3	2	2	3	19	36,5%
2,0-2,5	5	4	-	-	4	4	2	19	36,5%
3,0-3,5	1	-	4	3	-	1	1	10	19,3%
4,0-4,5	1	1	-	1	1	-	-	4	7,7%

Ми можемо спостерігати нерівномірний розподіл гравців у командах, класифікаційними групами. Так, наприклад, в складах команд Полтавської, Львівської областей та міста Києва відсутні гравці класу 4,0-4,5. У командах Донецької Дніпропетровської областей відсутні гравці класу 3,0-3,5; Полтавської та Одеської

гравці класу 2,0-2,5. Найбільш повним складом, на чемпіонаті України, була представлена команда Харківської області (дійсний чемпіон країни).

Слід звернути увагу, що близько 70 % гравців чемпіонату представлені класифікаційними групами 1,0 – 2,5.

В 12 зустрічах забито 554 очки, що становить 46,16 за гру (дві команди)(табл. 2).

Таблиця 2.

Результативність спортсменів різних класифікаційних класів.

Клас	К-ть спортсменів групи	Сума забитих очок	% Від заг. суми забитих очок	Частка, що припадає на спортсмен.класу
1,0-1,5	19 (9/10)	58	10,7	3,1
2,0-2,5	19 (15/4)	196	35,6	10,3
3,0-3,5	10 (5/5)	118	21,4	11,8
4,0-4,5	4 (3/1)	172	31,3	43,0

Ми можемо спостерігати значні відмінності в кількості залучених у складі команд спортсменів, різних класифікаційних груп та здобутих ними залікових очок. Так, кількість спортсменів класу 1,0-1,5 більш ніж в чотири рази перевищує кількість спортсменів класу 4,0-4,5, та майже вдвічі класу 3,0-3,5.

Однак, їх результативність є набагато нижчою. Гравці класифікаційної групи 4,0-4,5 протягом чемпіонату принесли своїй команді 43 очки; 3,0-3,5 – 11,8; 2,0-2,5 – 10,3; 1,0-1,5 – 3,1 очки відповідно.

Встановлено, що з 52 спортсменів тільки 38 відзначились результативною грою. Серед них 4^{ро} забили понад 40 очок; 3^е в межах 25-40 очок; 6^{ро} – 10-25 очок та 25 – менше 10 очок в іграх чемпіонату.

Визначення індивідуальної середньої результативності гравців у змагальному періоді дозволило виділити п'ятірку найрезультативніших (табл.3):

Таблиця 3

Найрезультативніші гравці чемпіонату України (2003 року).

Клас	Ф.І.	Команда	К-ть ігр	К-ть очок	очок / гру
4,0	Б.К.	Харків.обл.	4	108	27,0
2,5	Р.А.	Дон. обл.	3	46	15,3
4,5	С.М.	Одеськ.обл.	4	49	12,25
2,0	Р.А.	Харків.обл.	4	42	10,5
3,0	К.Г.	Полт.обл	3	30	10,0

Максимальний показник індивідуальної результативності в одній грі спортсменів різних класифікаційних груп становить: 1,0-1,5 – 7 очок; 2,0-2,5 – 22 очки; 3,0-3,5 – 11,8 очок; 4,0-4,5 – 56 очок.

Визначення коефіцієнту взаємозв'язку між результативністю та класифікаційною групою гравців команд України (0,6709), дозволяє стверджувати про наявність середнього рівня зв'язку між даними показниками.

Висновки:

Кількість гравців команд України, згідно класифікаційної системи міжнародної федерації баскетболу у візках, становить: клас 1,0-1,5 – 19 спортсменів; клас 2,0-2,5 – 19 спортсменів; клас 3,0-3,5 – 10 спортсменів; клас 4,0-4,5 – 4 спортсмени.

2. Частка здобутих залікових очок, для спортсмена класифікаційної групи $1,0-1,5 - 3,1$ очки; $2,0-2,5 - 10,3$; $3,0-3,5 - 11,8$; $4,0-4,5 - 43$ очки відповідно.
3. Для гравців команд України, характерний середній рівень взаємозв'язку між результативністю змагальної діяльності та класифікаційним класом спортсмена.

Література

1. Бріскін Ю.А., Передерій А.В., Строкатов В.В. Параолімпійський спорт: навчальний посібник. – Львів: “Арал”, 2001. – 141с.
2. Бріскін Ю.А., Передерій А.В., Блінова С. Тенденції формування класифікаційних Паралімпійських ігор // зб. наук. стат. “Оздоровча і спортивна робота з неповносправними”: Вип.1, - Львів: 2003. – С 7-12.
3. Официальные правила по баскетболу на колясках // перевод и издание Украинской федерации спорта инвалидов ПОРА. – 2003 – 102с.
4. Классификационная система по баскетболу на колясках // перевод и издание Украинской федерации спорта инвалидов ПОРА. – 2003 – 40с.
5. Платонов В.М. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте. – Киев: Олімпійська література, - 1997 – 584с.
6. Є.Пристапа, Є.Болах Спортивні ігри у програмах Параолімпійських ігор // зб. наук. стат. “Оздоровча і спортивна робота з неповносправними”: Вип.1, - Львів: 2003. – С 75-81.

RESALTING OF THE PLAYERS OF UKRAINIANS TEAM IN BASKETBALL WEECHAIR

Pityn MAR'YAN

L'viv State Institute of Physical Culture

This work is dedicating of definition resulting of the players Ukrainian's teams from basketball wheelchair.

Was presenting classifications staff of the teams, resulting of the players each class during competitive activity and was definition, correlation between resulting and classifications class of the players.
